



Kolsåsstupene og Søndre Kolsås har i over 100 år vært et populært område for klatring.

Området er et godt leveområde for rådyr.

Ta gjerne med hund, men husk at den skal holdes i bånd hele året.



LANDSKAPS
VERNOMRÅDE

ROMBEPORFYR: Denne bergarten finner du kun i Osloområdet, Øst-Afrika og Antarktis.

Christian Skredsvigs "Gutten med seljefløyten" har motiv fra Dælivannet.

Fra Kolsås kan du nyte nydelig utsikt over Bærum og Indre Oslofjord.

Kolsås - Dælivann landskapsvernrområde

GEOLOGI

En tur gjennom Kolsås – Dælivann landskapsvernrområde fører deg gjennom 400 millioner år med geologisk historie. For 400 millioner år siden lå det som nå er sandstein, kalkstein og skifer som vannrette lag av sand, kalk- og leirslam på havbunnen. Sakte, men sikkert gled kontinentene med det som vi i dag kaller Nord-Amerika og Grønland mot Vest-Europa og Skandinavia. Kontinentene kolliderte og de vannrette lagene ble omdannet til sandstein, kalksteing og skifer. Samtidig ble de skjøvet sammen til folder og stedvis skråstilte lag.

Ca. 100 millioner år senere kollapset berggrunnen i Oslo-området, og en lang skive av jordskorpen sank inn i forhold til berggrunnen rundt. Jordskorpen sprakk opp og smeltet stein (lava) trengte seg opp. Vi hadde vulkaner i området! I denne perioden ble det også den sjeldne rombeporfyreren dannet. Lavastrømmer fra vulkanene størknet på Kolsås og la seg som et lokk på toppen av de myke bergartene under. Kolsås var ingen vulkan i seg selv, men berggrunnen her er vitnesbyrd om den intense vulkanske aktiviteten som pågikk i ca. 50 millioner år.

Deretter startet naturens nedbrytende krefter å virke på den nye landoverflaten som var skapt. Forvitring, steinmasser i bevegelse og rennende vann brøt overflaten gradvis og ujevnt ned. For ca. 2 millioner år siden kom også istider som formet landskapet gjennom titusener av år. Mange steder ble all den størknede lavaen brutt ned, mens andre steder, som på Kolsåstoppen, ble den liggende som et beskyttende lag. Da isen trakk seg tilbake la den igjen store avsetninger av stein, grus, sand og morenejord. Også marine avsetninger finnes i området. Dette forteller oss at havnivået etter siste istid gikk helt opp til Kolsås. Vektreduksjonen etter at isen smeltet førte til at landet begynte å heve seg slik at havnivået sank. Denne landhevingen foregår fortsatt. I tillegg har nedbør, frostsprengning og erosjon fortsatt å endre på overflaten og gitt det landskapet vi ser i dag.



Marine avsetninger: Sand, silt og leire som ble avsatt i havet for omlag 10 000 år siden viser hvordan havnivået en gang var.

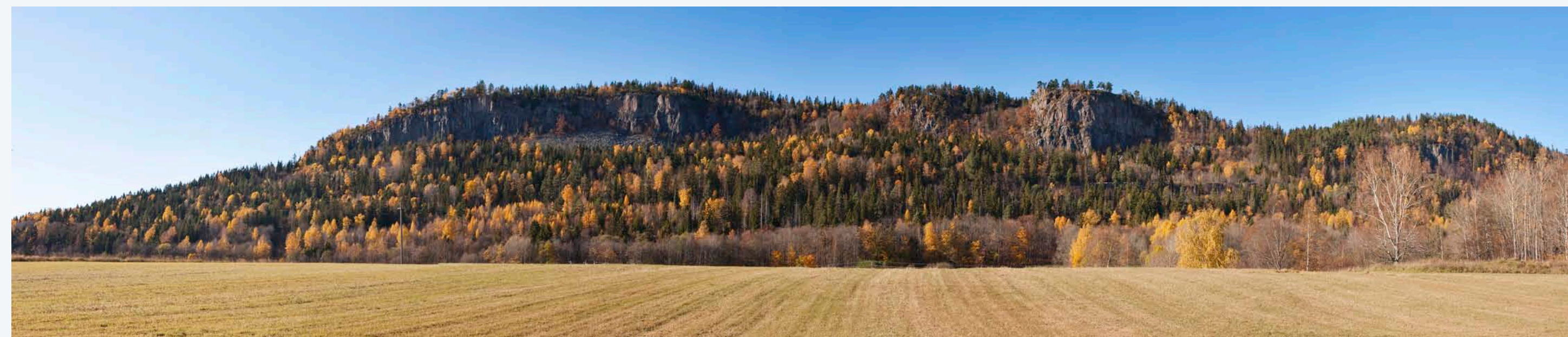
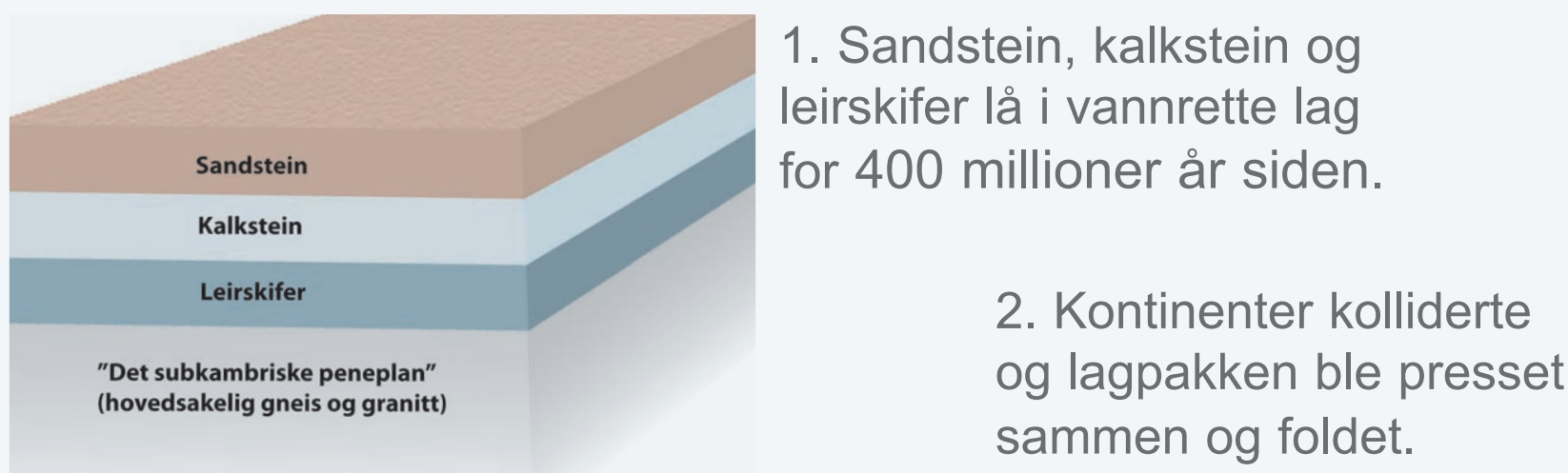
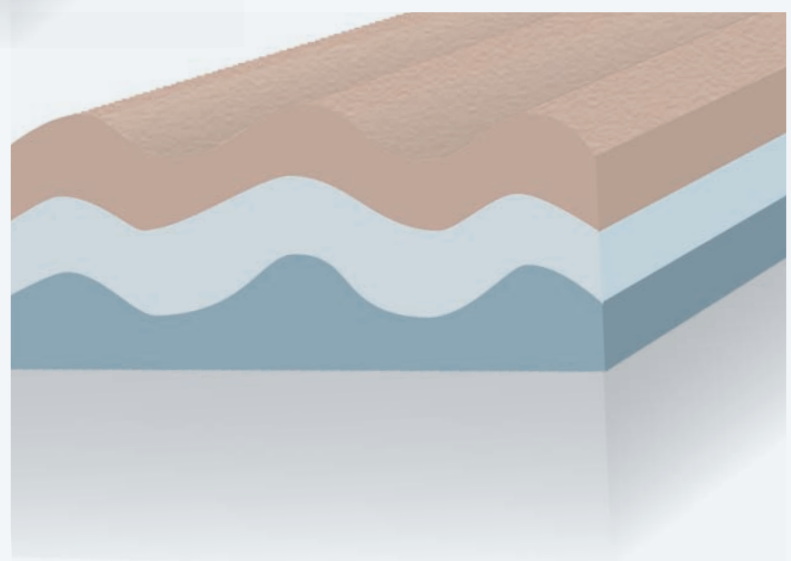


Foto: K. Abel

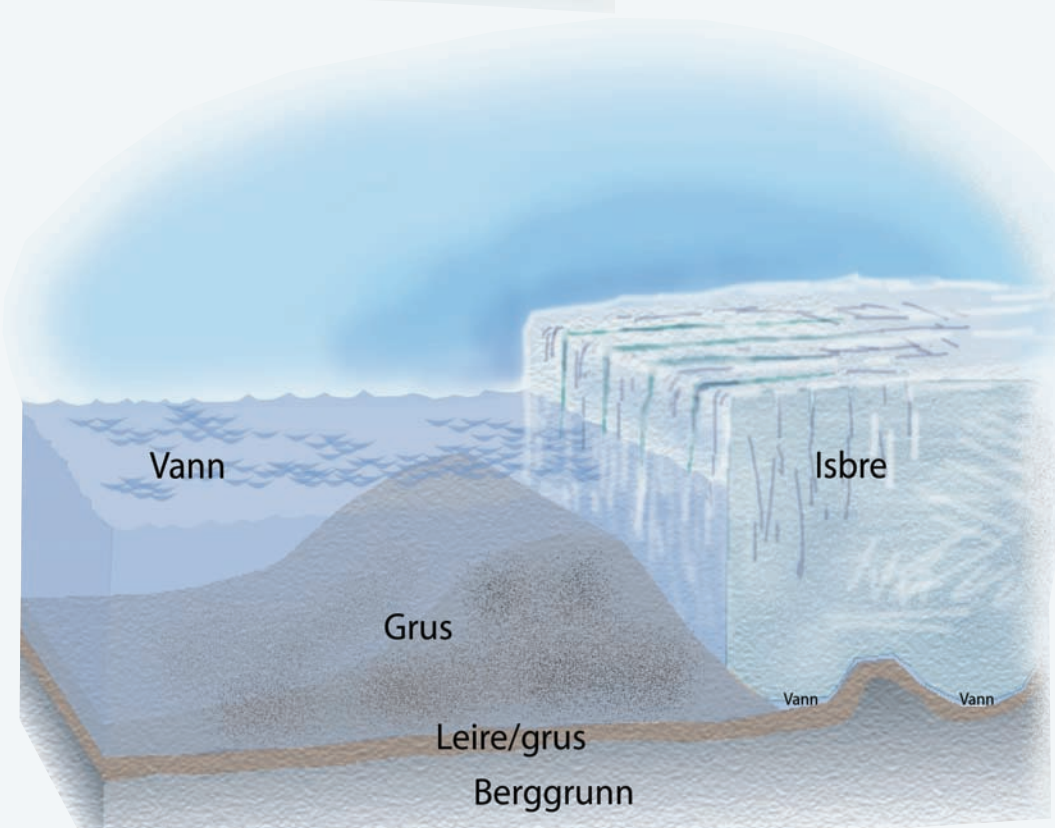


1. Sandstein, kalkstein og leirskifer lå i vannrette lag for 400 millioner år siden.

2. Kontinenter kolliderte og lagpakken ble presset sammen og foldet.



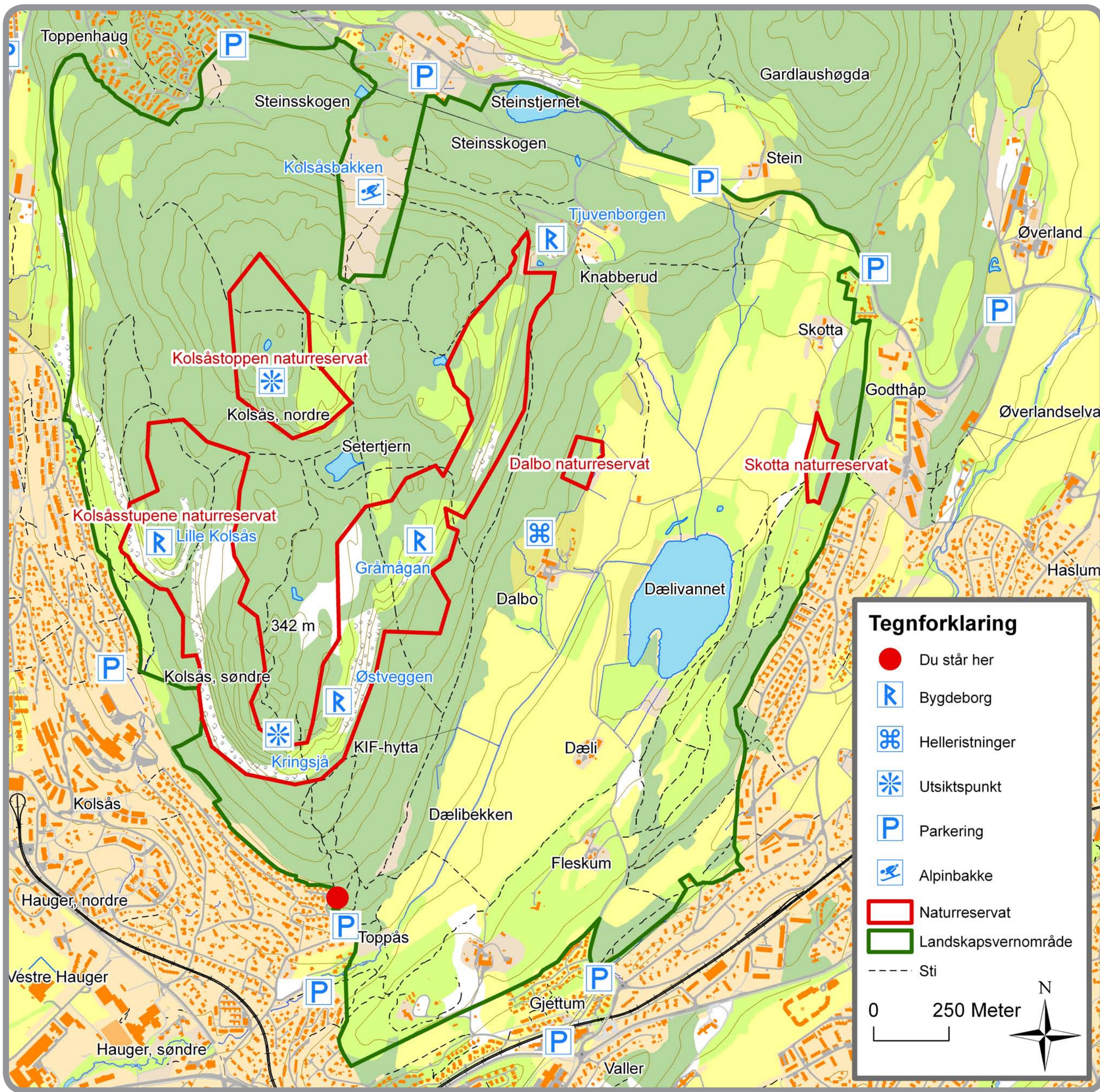
3. Berggrunnen kollapset rundt Oslo-gryta for omlag 300 millioner år siden. Smeltet stein fløt opp fra jordens indre - vulkansk aktivitet var et faktum.



4. Isbreer, vann, frostsprengning og annen erosjon har gjennom tusener av år formet det flotte landskapet vi har i dag.

Illustrasjoner: T. Haugskott

Området rundt Kolsås og Dælivannet ble vernet i 1978 for å ta vare på et vakkert og spesielt natur- og kulturlandskap. Variasjonen i landskapet er stor, fra det skogkledd Kolsåsmassivet og Kolsåsstupene i sør og vest, til det mer småkuperte skog- og jordbrukslandskapet i øst. Berggrunnen er verdenskjent, og varierer fra fossilsførende kalksteinslag, sandstein og leirskifer til forskjellige vulkanske bergarter. Til sammen gir dette et mangfold av forskjellige naturtyper som utgjør leveområder for et rikt plante- og dyreliv. Ellers kan du finne fire naturreservater, 3000 år gamle helleristninger og en viktig del av Norges kunsthistorie innenfor vernegrensene. Vi håper du vil hjelpe oss med å ta vare på området ved å følge de anvisninger som er gitt. **God tur!**



NATURRESERVATENE

Fire områder i landskapsvernrområdet er vernet som naturreservat for å bevare spesielle naturtyper og geologiske formasjoner som er av spesiell verdi for forskning og undervisning. Du kan lese litt om to av reservatene her:

Kolsåstoppen naturreservat

Området er vernet som naturreservat for å ta vare på et særegent og lite berørt barskogsområde. Reservatet kan nåes fra flere kanter, og en formidabel utsikt venter deg hvis du tar turen opp dit.

Kolsåsstupene naturreservat

Kolsåsstupene har en internasjonalt kjent geologi og en spesiell vegetasjon. Geologien viser frem en helhet av fossile sedimenter og lavaer, mens vegetasjonen kan by på en rekke sjeldne planter og også et spesielt dyreliv. Kolsåsstupene er et populært område for klatrere og kan nåes enkelt på sti.

KOLSÅS - DÆLIVANN LANDSCAPE PROTECTION AREA

Welcome to Kolsås – Dælivann landscape protection area with four nature reserves. The nature and the cultivated landscape around the hill Kolsås and the small lake Dælivannet is unique for Norway. You can find a number of cultural sights and abundant communities of flora and fauna within the protected area. Feel free to travel here, but remember to follow these rules for conduct:

- You may go wherever you like, but the basic rule is that motor vehicles are prohibited. Bicycling is only allowed on roads.
- Leave no trace – don't leave litter.
- In the landscape protection area hollow trees, yew and liverleaf is protected.
- The vegetation is protected against damage. It is prohibited to collect plants or parts of plants in the nature reserves, both living and dead parts. You can still collect berries and mushrooms.
- You can take your dog with you, but remember to always keep it on a leash.

FATTIGMANNS-GEILO

Kolsås- Dælivann har vært et attraktivt område i det siste århundret også. Tidligere gikk Kolsåstoppen under navnet Fattigmanns- Geilo, fordi de som ikke hadde råd til å dra til fjells kunne ha fine dager her i stedet for. I 1929 var det planer om å bygge en restaurant på Søndre Kolsåstopp, men planene ble aldri gjennomført. En kafé med navnet Kringsjå lå riktignok like under toppen i årene før og etter siste verdenskrig. Her kunne klatrere og besøkende få servering. Restene etter grunnmuren kan sees den dag i dag. Siden de første klatrerne tok seg opp "Sydstupet" i 1904 har Kolsås vært et populært område for klatresporten. Filosofen Arne Næss er blant klatrerne som har tilbrakt mye tid her. I mange år var KIF-hytta klatrernes tilholdssted, før hytta ble gitt til Røde Kors som eier den i dag. KIF står for øvrig for Kristiania Idrettsforening. Andre severdigheter du kan finne er bygdeborg, gravhauger, helleristninger og mye kunsthistorie.

ET MANGFOLD AV NATUR!

Den store variasjonen i landskap og geologi rundt Kolsås og Dælivannet legger grunnlaget for et rikt biologisk mangfold. Øst i verneområdet finner du Fleskumåsen med næringsrike skogtyper som edellauvskog av typen alm- lindeskog. Blomstringen av blåveis i april- mai danner et blått teppe og viser at næringstilgangen er god. Langs åsen finnes også kalkskog med flere rødlistede sopparter. Beveger du deg mot Dælivannet finner du rike våtmarker hvor det hekker et stort antall fugl. I vannet lever fisk som mort, abbor og gjedde, foruten en mengde alger, krepsdyr og snegler. Går du turen videre vestover mot Kolsås beveger du deg gjennom jordbruksmark og over i mer solrike områder. Oppover i lia finner du rike blandingsskoger hvor elg og rådyr har sine naturlige oppholdssteder. Her er også karrige steinurer, bratte bergvegger og skyggefulle, fuktige bekkeløfter. Når du kommer opp til toppen av Kolsås vil du se at platået er dominert av skrinne barskog.



Liggende og stående døde trær er viktig for mange insekter og sopper.



Blåveis er fredet i hele verneområdet.



Kringsjå Kafé lå på utsiktspunktet sør for Søndre Kolsås frem til 1960- tallet. (Se kart)

§ VERNEFORSKRIFTER

Hvordan ferdes i Kolsås - Dælivann landskapsvernrområde?

Vernebestemmelsene forteller om hvilke retningslinjer som gjelder for ferdsel. I landskapsvernrområdet er hule trær, blåveis og forekomster av barlind fredet. Alle fugler, med egg, reir og bo er fredet mot jakt, fangst, skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Vi ber også om at du tar hensyn til følgende bestemmelser:

- Du kan sykle på veiene i området, men ikke på stier og i terrenget.
- Ta gjerne med deg hund, men husk at den skal holdes i bånd hele året.
- Motorisert ferdsel er forbudt.
- Du er velkommen til å plukke sopp og bær.
- Sporløs ferdsel – ikke etterlat søppel eller andre spor.

Hvilke bestemmelser gjelder i naturreservatene?

I naturreservatene er vernet sterkere enn i landskapsvernrområdet. Du står fritt til å ferdes der, men all vegetasjon, også døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler. I tillegg gjelder de samme bestemmelsene som for landskapsvernrområdet.

Verneforskriften inneholder enkelte unntak fra disse bestemmelsene for landbruk og noen andre interesser. Husk at det er landbruksdrift i området og at det er flere husstander her. Ta nødvendige hensyn!

FORVALTNING:



Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen
Tlf: 22 00 36 56
www.fmoa.no

OPPSYN:



Statens Naturoppsyn Oslo
Tlf: 67 12 13 10
www.naturoppsyn.no